

آموزش همگانی در خصوص ایکتر یا زردی نوزادی

به گزارش روابط عمومی مرکز آموزشی درمانی شهید بهشتی مراغه، به منظور افزایش آگاهی و سطح سواد مراجعین به درمانگاه های تخصصی نوزادان در خصوص ایکتر (زردی نوزادی)، روز سه شنبه 26 شهریور، آموزش همگانی در محل سالن انتظار این درمانگاه برگزار گردید. ضمن بحث و گفتگو در مورد موضوعات ذیل درپایان جلسه به تمامی سوالات مرتبط حاضرین پاسخ داده شد

پوست بچه من کمی زرد است، آیا این طبیعی است؟

بله، حدود 60 درصد نوزادان فول ترم که سر موقع دنیا می آیند دارای هاله زرد رنگی بر روی پوستشان هستند که به آن زردی یا یرقان گفته می شود. زردی نوزادان در طی هفته اول یا دوم زندگی نوزاد خودش را نشان می دهد. در حقیقت، اساساً تمامی بچه ها دارای درصدی زردی هستند اما ممکن است در زردی های خفیف، کسی متوجه زرد بودن بچه نشود.

زردی در بیشتر بچه ها موقتی و بی ضرر است و خودبخودی یا با درمان اندکی برطرف می شود. اما در موارد خیلی نادر، زردی بچه می تواند خطرناک باشد، بنابراین بایستی مراقب بچه بود

علت زردی نوزادان چیست؟

بالا بودن سطح رنگدانه ای به نام بیلیروبین در خون موجب زرد شدن پوست می شود. بیلیروبین در خون همه مردم صرفنظر از سن وجود دارد بیلیروبین یکی از فراورده های جنبی است که در زمان تجزیه سلول های قرمز خون که پیر شده اند، حاصل می شود. معمولاً کبد بیلیروبین را از خون جمع آوری کرده و از طریق مدفوع آن را از بدن دفع می کند.

در طی حاملگی کبد مادر بیلیروبین جنین را نیز دفع می کند. بعد از تولد مدت زمانی طول می کشد تا کبد بچه فعالیت خود را شروع کرده و بیلی روبین را از خون دفع کند. نتیجه آن تجمع این رنگدانه در خون نوزاد است که در زیر پوست و سفیدی چشم رسوب کرده و موجب زرد شدن پوست و سفیده چشم نوزاد می شود.

این نوع یرقان یا زردی را زردی فیزیولوژیک می نامند و معمولاً در دومین یا سومین روز زندگی بچه تا حدود دو هفته بعد از تولد ظاهر می شود (در بچه های نارس اوج آن در 5 تا 7 روز پس از تولد شروع شده و ممکن است نهایتاً تا دو ماه بعد کامل برطرف شود). روند شروع زردی پوست از صورت بچه است و به سمت پایین و گردن و قفسه سینه ادامه می یابد تا اینکه در موارد زردی شدید به نوک انگشتان پای بچه برسد و کل بدن را زرد کند.

آیا تغذیه نوزاد با شیر مادر می تواند علت زردی باشد؟

تغذیه با شیر مادر زردی ایجاد نمی کند، اما زردی به احتمال بیشتری در نوزادانی وجود دارد که با شیر مادر تغذیه می شوند.

ناکافی بودن سطح مایعات بدن بچه می تواند موجب غلیظ شدن خون و بالا رفتن سطح بیلیروبین خون نوزاد شود. بنابراین اگر بچه با شیر مادر تغذیه می شود و هنوز شیر کافی ترشح نمی شود که بچه بخورد، احتمال دارد که زردی سریعتر و شدیدتر باشد (در بچه هایی که با شیر خشک تغذیه می شوند نیز زردی رخ می دهد اگر به اندازه کافی شیرخشک دریافت نکند)

اگر فکر می کنید که شیر پستان تان برای تغذیه نوزاد کافی نیست، در مورد این مشکل با پزشک یا پرستار خود مشورت کنید. ممکن است به مشاوره شیردهی و افزایش تولید شیر برای شیردهی کافی بچه نیاز داشته باشید.

زمانی که بچه شیر کافی از پستان مادر دریافت کند – مثلا با استفاده از تکنیک های افزایش ترشح شیر مادر – اکثر اوقات با افزایش دفعات شیر دهی به بچه، یا از طریق تغذیه بچه با مکمل شیر مادر؛ زردی رفع می شود.

بچه شما ممکن است شیر کافی خورده و افزایش وزن طبیعی داشته باشد، اما چیزی از شیر با توانایی پردازش و دفع بیلیروبین تداخل داشته باشد. این اغلب در زردی فیزیولوژیک رخ می دهد و هفته ها تا حتی یک ماه پس از تولد برطرف می شود.

زردی شیر مادر در بچه هایی که بطور کامل با شیر مادر تغذیه می شوند تقریبا شایع است و عموما بی خطر محسوب می شود. اگر سطح بیلیروبین بچه خیلی بالا باشد، ممکن است پزشک تغذیه با شیر مادر را موقتا یکی دو روز قطع کند و زمانی که سطح بیلیروبین پایین آمد، دوباره شیردهی با پستان از سر گرفته شود.

آیا زردی می تواند خطرناک باشد؟

در اکثریت موارد، زردی نگران کننده نیست. اما اگر سطح بیلیروبین بچه خیلی بالا باشد، زردی ممکن است به سیستم عصبی آسیب دائمی بزند درصد خیلی کمی از نوزادان مبتلا به زردی دچار وضعیتی به نام کرنیکچر یا کرنیکچروس می شوند، که موجب کری، تاخیر تکامل و یا شکلی از فلج مغزی می شود

چگونه بچه را از نظر زردی چک کنیم؟

بچه را به اتاقی ببرید که نور طبیعی کافی داشته باشد یا نور فلورسنت زیاد داشته باشد. اگر بچه سفید پوست است، به آرامی انگشت خود را روی پیشانی، بینی یا قفسه سینه بچه فشار دهید و همانطور که فشار را رها می کنید، از نظر زرد بودن پوست بررسی کنید. اگر بچه دارای پوست تیره است، زردی لثه ها یا سفیده چشم را بررسی کنید...

چه موقع بچه مبتلا به زردی به ویزیت متخصص نیاز دارد؟

اگر بچه زردی داشته باشد، بخصوص سفید چشم بچه زرد باشد، یا شکم و دست و پای بچه زرد باشد، به ویزیت پزشک نیاز دارد. همچنین بچه ای که به سختی بیدار می شود، خوب نمی خورد و بچه ای که برای بیشتر از سه هفته زردی دارد، حتما به ویزیت متخصص نیاز دارد.

درمان زردی نوزادان چیست؟

بیشتر مواقع زردی نوزاد به درمان نیاز ندارد، اما زمانی که درمان بخواهد، فتوتراپی (نور درمانی) ایمن ترین و موثرترین درمان است

نور درمانی معمولا در درمان زردی نوزادان موثر است، اما اگر بچه دچار زردی شدید باشد، یا سطح بیلیروبین او به بالا رفتن ادامه دهد، بجای نور درمانی ممکن است در بخش مراقبت های ویژه کودکان بستری شده و خون برایش تزریق شود و تعویض خون شود. این تعویض خون موجب می شود که خون حاوی بیلیروبین نوزاد کشیده شده و خون بدون بیلیروبین اهدا کننده که دارای سطح نرمال بیلیروبین است، جایگزین شود.

یکی از کارهایی که مادران می توانند برای کمک به رفع زردی نوزاد انجام دهند، تغذیه مکرر وی با شیر پستان است تا دفعات دفع مدفوع نوزاد زیاد شده و بیلیروبین بیشتری دفع کند..

مدفوع و ادرار بچه های مبتلا به زردی با بچه های دیگر هیچ فرقی ندارد و نمی توان تشخیص از روی ادرار یا مدفوع را ملاک قرارداد و آزمایش خون بهترین راه است.